

2B SAFE

TWÓJ PRZEWODNIK PO CYFROWYM ŚWIECIE

OFICJALNA PUBLIKACJA UCZNIÓW Z KLASY 3B
XIII LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCEGO W RADOMIU
Z ZAKRESU CYBERBEZPIECZEŃSTWA, NOWYCH TECHNOLOGII
I SPOŁECZNOŚCI W INTERNECIE.

Z JAKICH
MODELI AI
KORZYSTASZ?
CZY ZNASZ JE
WSZYSTKIE?

ŹRÓDŁO: GEMINI

MODELE AI W PIGUŁCE: CO NAPĘDZA SZTUCZNĄ INTELIGENCJĘ?

autor: Dagmara M-P

Źródło: Opracowanie własne na podstawie aktualnych trendów technologicznych.

Sztuczna inteligencja (AI) szturmem weszła do naszego codziennego życia i edukacji. Słyszymy o niej niemal codziennie, ale czy wiesz, czym różnią się modele AI, z których korzystamy? Za każdym inteligentnym botem czy generatorem grafik kryje się inna technologia.

Najważniejszą grupą są duże **modele językowe (LLM)**, czyli eksperci od słowa pisanego, którzy potrafią pisać wypracowania, streszczać artykuły, tłumaczyć języki i prowadzić naturalne rozmowy, jak chociażby **Gemini** czy **ChatGPT**. Obok nich funkcjonują **modele generujące obrazy**, czyli artyści w świecie kodu, zamieniający opisy tekstowe w niesamowite ilustracje, grafiki czy zdjęcia w zaledwie kilka sekund za sprawą takich narzędzi jak **Midjourney** czy **DALL-E**. Coraz większą rolę odgrywają również wszechstronne **modele multimodalne**, które potrafią przetwarzać naraz różne typy danych – tekst, obrazy, dźwięk, a nawet wideo – rozumiejąc kontekst równie dobrze jak człowiek. Uzupełniają je nowoczesne modele wideo i audio, które tworzą realistyczne materiały wideo oraz generują muzykę i syntezują mowę.

AI to nie jedna technologia, a cała rodzina specjalistycznych modeli, z których każdy ma inne "supermoce".

W przyszłości modele AI będą stawać się jeszcze szybsze, mądrzejsze i bardziej dostępne. Wkrótce zaczną nam towarzyszyć w nauce w znacznie szerszym zakresie, pomagając w rozwiązywaniu trudnych zadań czy programowaniu. Kluczowe jest jednak to, aby uczyć się, jak poprawnie i świadomie wykorzystywać AI do własnego rozwoju, a nie stawać się tylko biernym, odtwórczym użytkownikiem, który bezrefleksyjnie polega na gotowych odpowiedziach.

Korzystajmy z technologii jako z narzędzia poszerzającego nasze horyzonty i kreatywność!

Więcej o modelach AI w kolejnych wspaniałych gazetkach.

AI WYPIJA TYLE WODY, CO CAŁA LUDZKOŚĆ RAZEM WZIĘTA. PORĄŻAJĄCE DANE

AUTOR: VIKTORIIA ROMANENKO || ŹRÓDŁO: WOLNEMEDIA.NET

Według prognoz Alexa de Vriesa-Gao, w 2025 roku **systemy sztucznej inteligencji mogą generować zużycie CO₂ równe wielkiej metropolii, takiej jak Nowy Jork, i „wypijać” tyle wody, ile wynosi roczne światowe spożycie wody butelkowanej.**

Z analizy de Vriesa-Gao wynika, że w 2025 roku zapotrzebowanie AI na moc może sięgnąć 23 gigawatów. To wartość porównywalna ze średnim zużyciem energii elektrycznej przez całą Wielką Brytanię. Przekładając to na konkretne liczby dotyczące klimatu, systemy AI mogą odpowiadać za emisję od 32,6 do 79,7 mln ton CO₂ rocznie. Dla porównania cały Nowy Jork wyemitował w 2023 roku około 52,2 mln ton.

ŹRÓDŁO: SMARTLETTER.PL

Technologia ma swoją cenę. Korzystając z AI na co dzień, pamiętajmy, że za każdą cyfrową odpowiedź stoi realne zużycie zasobów naszej planety – dlatego warto używać jej mądrze i bez marnowania.

FOTOSTOP – CHROŃ WIZERUNEK DZIECKA

AUTOR: BARBARA ZWIERZCHOWSKA || ŹRÓDŁO: ONET

Fundacja Media Forum rozpoczęła ogólnopolską kampanię FotoStop, której celem jest uświadomienie rodzicom i bliskim zagrożeń płynących z tzw. **sharentingu**, czyli nadmiernego publikowania wizerunku dzieci w internecie.

Zjawisko to niesie ze sobą poważne konsekwencje, ponieważ zdjęcia maluchów mogą stać się łatwym celem dla hejterów, posłużyć do cyberprzemocy w szkołach oraz wpaść w ręce seksualnych drapieżników czy zostać wykorzystane przez sztuczną inteligencję.

Sędziowie sądów rodzinnych apelują do dorosłych, w tym szczególnie do nieświadomych zagrożeń babć i cioć, o chwilę refleksji przed wrzuceniem jakiegokolwiek fotografii najmłodszych do sieci, przypominając, że **cyfrowy ślad zostaje na zawsze, a dzieci nie potrafią się przed tym obronić.**

Organizacje zajmujące się prawami człowieka i organy ścigania alarmują, że bazy danych zawierające zdjęcia dzieci są czasem wykorzystywane przez przestępców do trenowania narzędzi służących do generowania nielegalnych materiałów (np. o charakterze CSEM/CSAE).

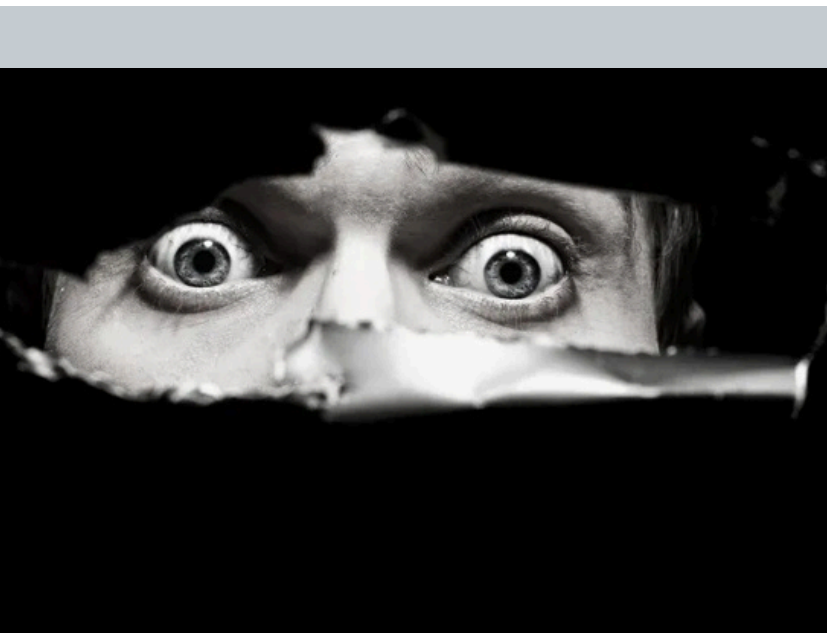

ŹRÓDŁO: GOOGLE

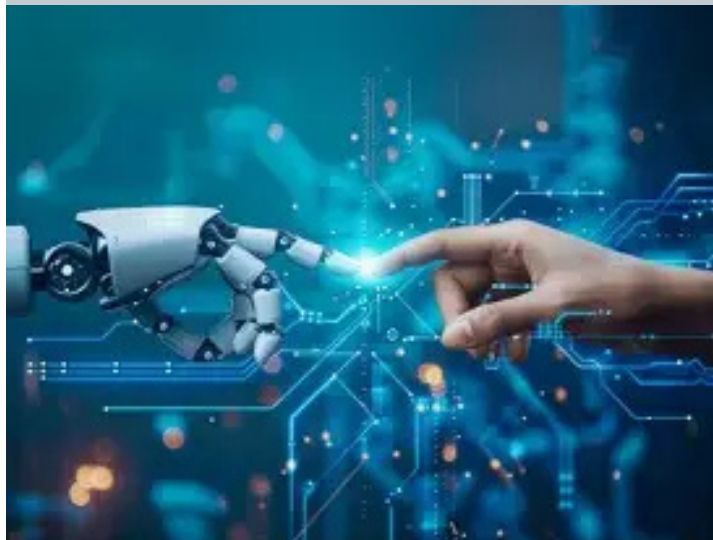
JAKIE KORZYŚCI I ZAGROŻENIA NIOSĄ ZE SOBĄ TECHNOLOGIE PRZYSZŁOŚCI?

AUTOR: JAKUB MACIEJEWSKI || ŹRÓDŁO: SIGMATECHNOLOGY.PL

Technologie przyszłości mogą znacznie zmienić nasze życie. Sztuczna inteligencja, roboty, nowoczesna medycyna, samochody autonomiczne oraz odnawialne źródła energii dają nam wiele nowych możliwości. Mogą ułatwiać codzienne obowiązki, poprawiać bezpieczeństwo, pomagać w leczeniu chorób i chronić środowisko. Jednak rozwój technologii wiąże się również z zagrożeniami. Należą do nich utrata prywatności, kradzież danych, cyberzagrożenia oraz możliwość zastępowania ludzi przez maszyny w niektórych zawodach. Istnieje także ryzyko niewłaściwego wykorzystania nowych technologii. Dlatego ważne jest, aby rozwijać je w sposób odpowiedzialny i bezpieczny. Odpowiednie wykorzystanie technologii może sprawić, że przyszłość będzie wygodniejsza, bezpieczniejsza i lepsza dla ludzi oraz środowiska.

ŹRÓDŁO: GOOGLE

ŹRÓDŁO: GOOGLE

CZY NASZE URZĄDZENIA WIEDZĄ O NAS ZA DUŻO?

AUTOR: PATRYCJA FRĄCZEK

ŹRÓDŁO: FORSAL.PL

Telefon, komputer czy smartwatch towarzyszą nam niemal każdego dnia. Korzystamy z nich tak często, że czasami zapominamy, ile informacji mogą o nas posiadać. Wiedzą, gdzie jesteśmy, czego szukamy w internecie, jakie filmy oglądamy, czego słuchamy, a nawet z kim najczęściej się kontaktujemy. Algorytmy analizują nasze zachowania, aby lepiej dopasowywać reklamy, treści i propozycje do naszych zainteresowań. Czasami może się wydawać, że urządzenie „czyta nam w myślach”, ponieważ chwilę po rozmowie lub wyszukaniu czegoś widzimy związane z tym reklamy czy filmy. To może być wygodne, ale jednocześnie rodzi ważne pytanie:

Czy nie oddajemy technologii zbyt dużej części naszej prywatności?

Każde kliknięcie, wyszukiwanie czy polubienie może tworzyć obraz tego, kim jesteśmy, co lubimy i czym się interesujemy. Warto więc zastanowić się, ile informacji o sobie udostępniamy. Technologia ma nam pomagać, ale nasza prywatność również ma ogromną wartość.

SAMOCCHODY AUTONOMICZNE – PRZYSZŁOŚĆ MOTORYZACJI

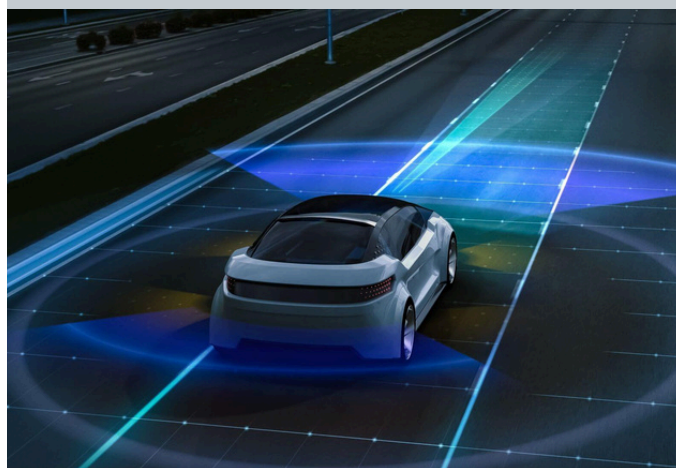
AUTOR: MARLENA BUJAK || ŹRÓDŁO: NHTSA

Samochody autonomiczne to pojazdy, które dzięki nowoczesnym systemom komputerowym mogą samodzielnie wykonywać wiele czynności związanych z prowadzeniem. Wykorzystują kamery, radary, czujniki oraz sztuczną inteligencję, aby obserwować drogę i rozpoznawać znajdujące się na niej pojazdy, pieszych, znaki oraz przeszkody. Na podstawie zebranych informacji system może między innymi hamować, zmieniać pas ruchu, utrzymywać odpowiednią prędkość czy parkować.

Jedną z największych zalet autonomicznych samochodów może być poprawa bezpieczeństwa. Człowiek może popełnić błąd z powodu zmęczenia, nieuwagi lub rozproszenia, natomiast system komputerowy może nieustannie analizować sytuację na drodze. Takie pojazdy mogłyby również ułatwić przemieszczanie się osobom starszym i niepełnosprawnym.

Technologia ma jednak swoje ograniczenia. Problemy mogą pojawić się podczas złej pogody, remontów dróg czy w nietypowych sytuacjach, których system nie potrafi prawidłowo ocenić. Nadal trzeba również ustalić, kto ponosi odpowiedzialność za wypadek spowodowany przez autonomiczny pojazd.

Mimo tych wyzwań rozwój autonomicznych samochodów postępuje. W przyszłości mogą one zmienić nie tylko sposób prowadzenia samochodów, ale również funkcjonowanie transportu i całych miast. Możliwe, że kierowca będzie stopniowo stawał się pasażerem, a samochód sam zajmie się większością czynności związanych z jazdą.

ŹRÓDŁO: NHTSA

JAK AI MOŻE POMÓC W MONITOROWANIU ZMIAN KLIMATYCZNYCH

AUTOR: JULITA MIELNICZUK || ŹRÓDŁO: TINY.PL

Sztuczna inteligencja pomaga w monitorowaniu zmian klimatycznych i ochronie środowiska. Analizuje zdjęcia satelitarne, dzięki czemu można wykrywać wylesianie, obserwować topnienie lodowców i zmiany poziomu wód.

AI może również przewidywać ekstremalne zjawiska pogodowe, takie jak powódzie, susze czy huragany. Pomaga także kontrolować emisję CO₂, przewidywać jakość powietrza oraz oszczędniej wykorzystywać wodę i energię.

Dzięki tym możliwościom sztuczna inteligencja pozwala szybciej reagować na zagrożenia i podejmować skuteczniejsze działania na rzecz ochrony naszej planety. W przyszłości jej rola w walce ze zmianami klimatu może być jeszcze większa.

ŹRÓDŁO: TINY.PL

ROBOTYKA – TECHNOLOGIA PRZYSZŁOŚCI

AUTOR: ALINA ALIEKSIEIENKO || ŹRÓDŁO: MAESTROVIRTUALE.COM

Robotyka jest jedną z najszybciej rozwijających się dziedzin nowoczesnej technologii. Roboty pomagają ludziom wykonywać zadania trudne, niebezpieczne lub wymagające dużej dokładności. Możemy spotkać je w fabrykach, szpitalach, domach, rolnictwie, a nawet w kosmosie.

W medycynie roboty wspierają lekarzy podczas skomplikowanych operacji i pomagają w rehabilitacji pacjentów. W przemyśle wykonują takie zadania jak spawanie, malowanie czy przenoszenie części. W rolnictwie mogą pomagać w sadzeniu roślin i zbieraniu plonów.

Roboty są również wykorzystywane do badania kosmosu. Łaziki i sondy mogą docierać do miejsc, które są zbyt niebezpieczne dla człowieka. W naszych domach coraz popularniejsze są natomiast roboty sprząające.

W przyszłości roboty mogą znaleźć zastosowanie w transporcie, ratownictwie i opiece nad osobami starszymi. Ich głównym zadaniem nie musi być zastępowanie człowieka, lecz pomaganie mu w pracy i zwiększanie bezpieczeństwa. Dzięki rozwojowi robotyki wiele codziennych zadań może stać się prostszych i szybszych.

ŹRÓDŁO: MAESTROVIRTUALE.COM

NOWE TECHNOLOGIE W BIZNESIE – ZAGROŻENIE CZY SZANSA NA ROZWÓJ?

AUTOR: MAGDA WIROWSKA || ŹRÓDŁO: TECHNETIX.PL

Nowe technologie coraz bardziej zmieniają sposób funkcjonowania firm. Sztuczna inteligencja, automatyzacja oraz wirtualni asystenci pomagają przedsiębiorstwom wykonywać wiele zadań szybciej i sprawniej. Mogą odpowiadać na pytania klientów, analizować dane, przygotowywać dokumenty czy wspierać pracowników w codziennej pracy.

Technologie pozwalają również ograniczyć czas potrzebny na wykonywanie powtarzalnych czynności i zmniejszyć liczbę błędów. Dzięki temu firmy mogą lepiej obsługiwać klientów, oszczędzać zasoby i szybciej reagować na zmiany zachodzące na rynku.

Rozwój technologii niesie jednak również pewne zagrożenia. Automatyzacja niektórych zadań może prowadzić do zmniejszenia liczby tradycyjnych miejsc pracy. Pracownicy muszą więc zdobywać nowe umiejętności i dostosowywać się do zmieniających się wymagań. Dla firm wprowadzanie nowoczesnych rozwiązań może być także kosztowne i wymagać odpowiednio przygotowanych pracowników.

Mimo tych wyzwań nowe technologie są dużą szansą dla biznesu. Firmy, które umiejętnie z nich korzystają, mogą zwiększyć swoją konkurencyjność, szybciej realizować zadania i lepiej wykorzystywać dostępne zasoby. W przyszłości technologia będzie prawdopodobnie odgrywać jeszcze większą rolę w rozwoju przedsiębiorstw.

ŹRÓDŁO: TECHNETIX.PL

Ciekawostki ze świata informatyki i technologii

Pierwszy programista w historii to... kobieta!

AUTOR: DMP || ŹRÓDŁO: GOOGLE

Choć dziś informatyka często kojarzy się z mężczyznami, pierwszą osobą, która napisała algorytm przeznaczony do wykonania przez maszynę (w 1843 roku!), była **Ada Lovelace**, angielska matematyczka. Stworzyła ona notatki do mechanicznego komputera Charlesa Babbage'a (Maszyny Analizacyjnej). Na jej cześć nazwano później jeden z języków programowania - ADA. Jest to zaawansowany język o silnym typowaniu, używany głównie w systemach o wysokim stopniu niezawodności (np. w lotnictwie, kosmonautyce, transporcie czy wojsku), gdzie awaria oprogramowania mogłaby doprowadzić do katastrofy.

Hasło warte miliony (lub nic)

AUTOR: DMP || ŹRÓDŁO: GOOGLE

Przez lata jednym z najpopularniejszych i najczęściej używanych haseł na świecie było banalne „123456” albo „password”. Z kolei najsłynniejszym „mistrzem” w tej dziedzinie był amerykański fizyk Cliff Stoll. W latach 80. ustalił on hasło do swojego terminala jako prosty ciąg znaków, z którego przez lata korzystali hakerzy, co ułatwiło mu... śledzenie ich aktywności w ramach eksperymentu opisanego w książce The Cuckoo's Egg.

Wniosek

Nigdy nie używaj „123456” – łamanie takiego hasła przez nowoczesne komputery trwa ułamek sekundy!

Pamięć pierwszego lądowania na Księżycu

AUTOR: DMP || ŹRÓDŁO: GOOGLE

Komputer pokładowy statku Apollo 11, który w 1969 roku zabrał ludzi na Księżyc, miał zaledwie 64 kilobajty (KB) pamięci RAM i procesor o taktowaniu niespełna 2 MHz. Współczesny smartfon jest od niego potężniejszy kilkaset tysięcy razy. Co ciekawe, oprogramowanie do misji Apollo było dosłownie „wplatane” ręcznie przez tkaczki za pomocą miedzianych drucików i pierścieni magnetycznych, dlatego pamięć tę nazywano czasem „Memory Rope” (pamięć linowa).

Pierwszy tweet w historii sprzedany za miliony

AUTOR: DMP || ŹRÓDŁO: GOOGLE

Twórca Twittera (obecnie X), Jack Dorsey, wystawił na aukcję swój pierwszy historyczny wpis z 2006 roku o treści: „just setting up my twttr” (właśnie ustawiam mojego twttr). Tweet został sprzedany w formie cyfrowej (jako token NFT) za 2,9 miliona dolarów! Pokazuje to, jak dużą wartość ma cyfrowa historia w internecie.

Pierwsza kamera internetowa na świecie

AUTOR: DMP || ŹRÓDŁO: DOGTRONIC.IO

Pierwsza kamera internetowa powstała w 1991 roku na Uniwersytecie w Cambridge z powodu... miłości do kawy. Naukowcy pracujący na różnych piętrach mieli dość chodzenia do „Trojan Room” tylko po to, by zastać pusty dzbanek. Podłączyli więc kamerę, która co kilka sekund przesyłała obraz ekspresu do sieci wewnętrznej. W 1993 roku „Trojan Room Coffee Pot” trafił do rodzącego się Internetu, stając się pierwszą kamerą online na świecie. Działała do 2001 roku, a słynny dzbanek sprzedano później na aukcji za ponad 3 tysiące funtów.

WAŻNE

Gov.pl

ZGŁOŚ PRZESTĘPSTWO

Cert.pl

ZGŁOŚ PRZESTĘPSTWO

JAK NALEŻY ZGŁASZAĆ INCYDENTY?

Jeśli coś wzbudza Twoją wątpliwość, po prostu daj nam znać. Zespół CERT Polska, wchodzący w skład NASK, przeanalizuje wszystkie przesłane informacje.

Formularz online

Zgłoś stronę, wiadomość lub incydent przez intuicyjny formularz.

incydent.cert.pl

SMS na numer 8080

SMS z linkiem? Prześlij go bezpłatnie pod numer 8080 – to szybki sposób, by ostrzec innych.

[SMS: 8080](tel:8080)

Aplikacja mObywatel

W zakładce „Bezpiecznie w sieci” możesz zgłaszać niepokojące treści prosto z telefonu.

info.mobywatel.gov.pl

Redaktor naczelny: Giulia Piaseczny

Zastępca redaktora: Wiktoria Błaszczyk

Zespół redakcyjny: Jakub Maciejewski, Alina Aliksieienko, Viktoriia Romanenko, Natalia Fert, Barbara Zwierzchowska, Marlena Bujak, Julita Mielniczuk, Patrycja Frączek, Magda Wirowska

Opiekun merytoryczny: Dagmara Mazur-Posuniak

Skład i łamanie: Dagmara Mazur-Posuniak

Dane kontaktowe: 2besafe@13liceum.eu